

**Nowoczesne rozwiązania
techniczno-organizacyjne**
wpływające na poprawę
warunków bezpieczeństwa
i higieny pracy

Nowoczesne rozwiązania techniczno-organizacyjne wpływające na poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy

Plan poprawy warunków BHP można sporządzić w postaci dokumentu o dowolnej formie, np. tabeli lub opisowej. Układ i treść takiego planu nie zostały określone w żadnym akcie prawnym, jednak należy w nim uwzględnić:

przedsięwzięcia związane z **koniecznością zakupów** (np. środków ochrony indywidualnej);

przedsięwzięcia dotyczące **przystosowania maszyn i urządzeń**, w celu spełnienia minimalnych wymagań bezpieczeństwa podczas użytkowania ich przez pracowników;

przedsięwzięcia związane z **funkcjonowaniem służby bezpieczeństwa i higieny pracy** (materiały pogładowe, pomoce szkoleniowe, znaki bezpieczeństwa itp.);

dotatkowe potrzeby w zakresie **szkolenia pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy** (wykraczające poza ramowe programy szkolenia);

inne przedsięwzięcia wynikające z **analizy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy**.

Działania organizacyjne

art. 237¹¹ Pracodawca zatrudniający **więcej niż 100 pracowników** tworzy służbę bezpieczeństwa i higieny pracy, zwaną dalej **służbą BHP**, pełniącą funkcje doradcze i kontrolne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zaś pracodawca zatrudniający **do 100 pracowników** powierza wykonywanie zadań służby BHP pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy.

Pracodawca posiadający ukończone szkolenie niezbędne do wykonywania zadań służby BHP może sam wykonywać zadania tej służby, jeżeli:

zatrudnia do 10 pracowników albo

zatrudnia do 50 pracowników i jest zakwalifikowany do grupy działalności, dla której ustalono nie wyższą niż trzecia kategorię ryzyka w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Wykonywanie zadań służby BHP w zakładzie

Pracodawca – w przypadku braku kompetentnych pracowników – może powierzyć wykonywanie zadań służby BHP specjalistom **spoza zakładu pracy**. Pracownik służby BHP oraz pracownik zatrudniony przy innej pracy, któremu powierzono wykonywanie zadań służby BHP, a także specjalista spoza zakładu pracy powinni spełniać **wymagania kwalifikacyjne** niezbędne do wykonywania zadań służby BHP oraz ukończyć szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników tej służby.

Pracownik służby BHP oraz pracownik zatrudniony przy innej pracy, któremu powierzono wykonywanie zadań tej służby, nie mogą ponosić jakichkolwiek **niekorzystnych dla nich następstw** z powodu wykonywania zadań i uprawnień służby BHP.

Właściwy **inspektor pracy** może nakazać utworzenie służby BHP albo zwiększenie liczby pracowników tej służby, jeżeli jest to uzasadnione stwierdzonymi zagrożeniami zawodowymi.

Prawidłowo zorganizowana praca służby BHP i jej wpływ na poprawę warunków pracy w przedsiębiorstwie

Do zakresu działania służby BHP należy:

przeprowadzanie **kontroli warunków pracy** oraz przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk pracy, na których są zatrudnione kobiety w ciąży lub karmiące dziecko piersią, młodociani, niepełnosprawni, pracownicy wykonujący pracę zmianową, w tym pracujący w nocy, oraz osoby fizyczne wykonujące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy w zakładzie pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę;

bieżące informowanie pracodawcy o stwierdzonych **zagrożeniach zawodowych**, wraz z wnioskami zmierzającymi do usuwania tych zagrożeń;

sporządzanie i przedstawianie pracodawcy, co najmniej raz w roku, okresowych **analiz stanu bezpieczeństwa i higieny pracy** zawierających propozycje przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych mających na celu zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia pracowników oraz poprawę warunków pracy;

udział w opracowywaniu planów **modernizacji i rozwoju zakładu** pracy oraz przedstawianie propozycji dotyczących uwzględnienia w tych planach rozwiązań techniczno-organizacyjnych zapewniających poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy;

Do zakresu działania służby BHP należy (ciąg dalszy):

udział w **ocenie założeń i dokumentacji dotyczących modernizacji zakładu pracy** albo jego części, a także nowych inwestycji, oraz zgłaszanie wniosków dotyczących uwzględnienia wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy w tych założeniach i dokumentacji;

udział w **przekazywaniu do użytkowania nowo budowanych lub przebudowywanych obiektów budowlanych** albo ich części, w których przewiduje się pomieszczenia pracy, urządzeń produkcyjnych oraz innych urządzeń mających wpływ na warunki pracy i bezpieczeństwo pracowników;

zgłaszanie **wniosków dotyczących wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy** w stosowanych oraz nowo wprowadzanych procesach produkcyjnych;

przedstawianie pracodawcy wniosków dotyczących zachowania wymagań **ergonomii na stanowiskach pracy**;

udział w opracowywaniu **zakładowych układów zbiorowych pracy, wewnętrznych zarządzeń, regulaminów i instrukcji** ogólnych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy oraz w ustalaniu zadań osób kierujących pracownikami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;

opiniowanie szczegółowych **instrukcji** dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy na poszczególnych stanowiskach pracy;

udział w ustalaniu okoliczności i przyczyn **wypadków przy pracy** oraz w opracowywaniu wniosków wynikających z badania przyczyn i okoliczności tych wypadków oraz zachorowań na choroby zawodowe, a także kontrola realizacji tych wniosków;

prowadzenie **rejestrów**, kompletowanie i przechowywanie dokumentów dotyczących wypadków przy pracy, stwierdzonych chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby, a także przechowywanie wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;

Do zakresu działania służby BHP należy (ciąg dalszy):

doradztwo w zakresie **stosowania przepisów** oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;

udział w dokonywaniu **oceny ryzyka zawodowego**, które wiąże się z wykonywaną pracą;

doradztwo w zakresie **organizacji i metod pracy na stanowiskach pracy**, na których występują czynniki niebezpieczne, szkodliwe dla zdrowia lub warunki uciążliwe, oraz doboru najwłaściwszych środków ochrony zbiorowej i indywidualnej;

współpraca z właściwymi **komórkami organizacyjnymi lub osobami**, w szczególności w zakresie organizowania i zapewnienia odpowiedniego poziomu szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zapewnienia właściwej adaptacji zawodowej nowo zatrudnionych pracowników;

współpraca z **laboratoriami upoważnionymi**, zgodnie z odrębnymi przepisami, do dokonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia lub warunków uciążliwych, występujących w środowisku pracy, w zakresie organizowania tych badań i pomiarów oraz sposobów ochrony pracowników przed tymi czynnikami lub warunkami;

Do zakresu działania służby BHP należy (ciąg dalszy):

współpraca z **laboratoriami i innymi jednostkami** zajmującymi się pomiarami stanu środowiska naturalnego, działającymi w systemie państwowego monitoringu środowiska, określonego w odrębnych przepisach;

współdziałanie z lekarzem sprawującym **profilaktyczną opiekę zdrowotną** nad pracownikami, a w szczególności przy organizowaniu okresowych badań lekarskich pracowników;

współdziałanie ze **społeczną inspekcją pracy** oraz z zakładowymi organizacjami związkowymi przy:

podejmowaniu przez nie **działań mających na celu przestrzeganie przepisów** oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, w trybie i w zakresie ustalonym w odrębnych przepisach,

podejmowanych przez pracodawcę przedsięwzięciach mających na celu **poprawę warunków pracy**;

uczestniczenie w konsultacjach w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także w **pracach komisji bezpieczeństwa i higieny pracy** oraz innych zakładowych komisji zajmujących się problematyką bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym zapobieganiem chorobom zawodowym i wypadkom przy pracy;

inicjowanie i rozwijanie na terenie zakładu pracy różnych form **popularyzacji problematyki bezpieczeństwa** i higieny pracy oraz ergonomii.

Służba BHP jest uprawniona do:

przeprowadzania **kontroli stanu bezpieczeństwa i higieny pracy**, a także przestrzegania przepisów oraz zasad w tym zakresie w zakładzie pracy i w każdym innym miejscu wykonywania pracy,

występowania do osób kierujących pracownikami z **zaleceniami usunięcia stwierdzonych zagrożeń** wypadkowych i szkodliwości zawodowych oraz uchybień w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,

występowania do pracodawcy z wnioskami o **nagradzanie pracowników wyróżniających się** w działalności na rzecz poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy,

występowania do pracodawcy o zastosowanie **kar porządkowych** w stosunku do pracowników odpowiedzialnych za zaniedbanie obowiązków w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,

niezwłocznego **wstrzymania pracy maszyny** lub innego urządzenia technicznego w razie wystąpienia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia pracownika albo innych osób,

niezwłocznego odsunięcia od pracy pracownika zatrudnionego przy **pracy wzbronionej**,

niezwłocznego **odsunięcia od pracy pracownika**, który swoim zachowaniem lub sposobem wykonywania pracy stwarza bezpośrednio zagrożenie życia lub zdrowia własnego albo innych osób,

wnioskowania do pracodawcy o **niezwłoczne wstrzymanie pracy w zakładzie pracy**, w jego części lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę do wykonywania pracy, w wypadku stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia pracowników albo innych osób.

Inicjowanie i rozwijanie na terenie zakładu pracy różnych form popularyzacji problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii:

konkursy BHP;

dni BHP, w których prowadzone są ponownie szkolenia stanowiskowe w zakresie BHP;

dni bez wypadku przy pracy;

rejestrowanie zdarzeń potencjalnie wypadkowych;

zgłaszanie przez pracowników problemów z BHP i ergonomią;

szkolenie dla osób wchodzących na teren zakładu pracy w zakresie bezpieczeństwa i zagrożeń występujących oraz prowadzenie egzaminów sprawdzających wiedzę w formie prezentacji i testu przy użyciu kiosku multimedialnego;

wprowadzenie w zakładzie systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy obejmującego:

procedury,

dokumenty i wzory druków,

przepisy wewnątrzzakładowe BHP zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi.

Audyty stanu BHP w firmie należy przeprowadzać na podstawie określonych założeń:

ustalenia zakresu kontroli (ogólna, szczegółowa wybranego obszaru),

ustalenia przepisów prawa pracy i BHP regulujących zakres kontroli,

ustalenia czasu kontroli (kontrole bez uprzedzenia!),

ustalenia składu personalnego kontrolujących (służba BHP, SIP, przedstawiciele pracowników ds. BHP, pracodawca, brygadziści, specjaliści spoza zakładu pracy),

sporządzenia protokołu kontroli oraz sformułowania wniosków pokontrolnych,

zawarcia w protokole kontrolnym oceny rozwiązań technicznych lub organizacyjnych wprowadzonych po poprzednich kontrolach BHP,

akceptacji budżetu koniecznego do wprowadzenia środków pokontrolnych przez pracodawcę,

ustalenia osób odpowiedzialnych za wprowadzenie środków pokontrolnych.

Działania organizacyjno-techniczne

Tworzenie i realizacja projektów polegających na:

- identyfikacji zagrożeń w miejscu pracy i ocenie ryzyka zawodowego związanego z tymi zagrożeniami;
- wykonywaniu pomiarów stężeń i natężeń czynników szkodliwych i uciążliwych występujących w miejscu pracy, takich jak:
 - czynniki chemiczne i pyły,
 - czynniki biologiczne,
 - czynniki fizyczne (hałas, ogólne i miejscowe drgania, pole i promieniowanie elektromagnetyczne, promieniowanie optyczne, mikroklimat itp.),
 - czynniki uciążliwe (oświetlenie, nadmierne obciążenie wysiłkiem fizycznym dynamicznym i/lub statycznym itp.);
- dokonywaniu doboru środków ochrony indywidualnej do zidentyfikowanych zagrożeń;
- przeprowadzaniu analizy i oceny ergonomiczności miejsc pracy, które muszą oddziaływać na poprawę ergonomii stanowisk pracy;
- wykonaniu oceny bezpieczeństwa maszyn i instalacji technicznych;
- opracowaniu projektów technicznych środków ochrony zbiorowej;
- opracowaniu projektów technicznych instalacji sprzętu ochronnego na stanowiskach pracy.

Działania techniczne

1. Zakup i instalacja:

osłon do niebezpiecznych stref maszyn i urządzeń (stałych, ruchomych, blokujących i blokujących z urządzeniem ryglującym, sterujących itp.),

optoelektrycznych urządzeń ochronnych (kurtyn świetlnych, skanerów laserowych itp.),

urządzeń ochronnych czułych na nacisk (mat, podłóg, obrzeży, krawędzi itp., odnoszących się bezpośrednio do maszyn),

elementów systemów sterowania realizujących funkcje bezpieczeństwa (oburęcznych urządzeń sterujących, urządzeń blokujących zezwalających, wyłączników krańcowych, urządzeń sterujących krokowych, urządzeń wyłączenia awaryjnego itp., odnoszących się bezpośrednio do maszyn),

urządzeń i elementów sygnalizacji, ostrzegania i informacji o zagrożeniach,

obudów, osłon i ekranów chroniących przed promieniowaniem optycznym, hałasem oraz polami elektromagnetycznymi itp.,

kabin i obudów dźwiękoizolacyjnych lub dźwiękochłonno-izolacyjnych, tłumików akustycznych oraz materiałów i ustrojów dźwiękochłonnych,

Zakup i instalacja (ciąg dalszy):

wyrobów i ustrojów przeciw-drganiowych (wibroizolatorów, amortyzatorów itp.),

neutralizatorów elektryczności statycznej,

urządzeń oczyszczających i uzdatniających powietrze (np.: filtrów, filtropochłaniaczy itp.),

urządzeń i elementów wentylacji miejscowej wywiewnej oraz nawiewnej (obudowy, okapy, ssawki itp.),

urządzeń i elementów wentylacji ogólnej nawiewno-wywiewnej,

maszyn i urządzeń służących poprawie bezpieczeństwa prac na wysokości, np. podesty stacjonarne oraz rusztowania ruchome (przejezdne), podesty ruchome (wiszące, masztowe, stacjonarne), podesty ruchome przejezdne (wolnobieżne, samojezdne mocowane na pojeździe oraz przewożne),

urządzeń (bez własnego napędu/niesamojezdnych) służących ograniczeniu obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego przy pracach ręcznych związanych z przemieszczaniem przedmiotów, ładunków lub materiałów, np. ręczne wózki paletowe, wózki magazynowe, ręczne wózki platformowe dwunożycowe, wciągniki i żurawiki do 450 kg,

wózków jezdniowych podnośnikowych i innych urządzeń samojezdnych służących ograniczeniu obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego,

w przypadkach, gdy zastosowanie urządzeń przemieszczanych ręcznie, urządzeń służących poprawie bezpieczeństwa pracy w przypadku narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;

2 Zakup ergonomicznych środków ochrony

3. Modernizacja linii technologicznej mająca na celu poprawę bezpieczeństwa pracy z wyłączeniem zakupu maszyn produkcyjnych i ich części.

Zgłoszenie zakładu do udziału w ogólnopolskich akcjach prewencyjnych, organizowanych na przykład przez Państwową Inspekcję Pracy –

organizowanie projektów o charakterze informacyjno-prewencyjnym

Programy prewencyjne w budownictwie organizowane przez PIP mają na celu:

- zwiększenie **świadomości zagrożeń zawodowych** w budownictwie, w szczególności zagrożeń związanych z pracą na wysokości i budowanie zaangażowania grup docelowych na rzecz poprawy standardów bezpieczeństwa pracy,
- zwiększenie **świadomości i wiedzy w zakresie stosowania środków ochrony zbiorowej**, ze szczególnym zwróceniem uwagi na środki ochrony zbiorowej używane przy pracach na wysokości (np. pomosty robocze, siatki bezpieczeństwa),
- upowszechnienie wiedzy na temat prawidłowego stosowania środków ochrony indywidualnej tam gdzie zabezpieczeń zbiorowych nie można użyć,
- popularyzacja wiedzy o znaczeniu **właściwego przygotowania pracowników** do wykonywania bezpiecznej pracy, w szczególności młodych lub z krótkim stażem w branży,
- przypomnienie o **obowiązku szkoleń wstępnych**, w tym instruktażu stanowiskowego opartego na rzetelnie przeprowadzonej ocenie ryzyka zawodowego oraz dostosowanego do percepcji pracowników i zapewnienia kompetentnego, bezpośredniego nadzoru nad wykonywaniem pracy,
- zwracanie uwagi na potrzebę aktywnego wyrabiania przez osoby nadzorujące pracę **stałych nawyków bezpieczeństwa** u pracowników (stosowanie się do procedur bezpieczeństwa, korzystanie ze środków ochrony zbiorowej i indywidualnej, profilaktyka antyalkoholowa),
- inspirowanie małych przedsiębiorstw budowlanych do **przeгляdu i poprawy warunków pracy**, wdrażania podwyższonych standardów w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie przygotowania pracowników do pracy i stosowania środków ochrony zbiorowej,
- **ZUS**,
- **Krajowy Fundusz Szkoleniowy** – pozyskiwanie dotacji na szkolenia, finansowanie studiów, warsztatów i wszelkiego typu szkoleń, które przyczyniają się do podniesienia kwalifikacji pracowników.